

ЛЕСЯ РОМАНЧУК

СОФІЯ

НЕ ЗАЛИШАЙ...

Книга 1

НЕ ЗАЛИШАЙ МЕНЕ...

Книга 2

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

В авторській редакції

Роман “Не залишай...” Лесі Романчук уже набув всеукраїнського резонансу. Нове, доповнене видання роману “Софія” — це дев’ять книг про кохання і зраду, про віру і надію у житті головної героїні — лікаря-акушера Софії Синицької (Зорич) зачарують вас напруженим сюжетом і гострою інтригою.

Жінка у Світі і Світ у Жінці — це основні теми, на яких ґрунтується вишукане мереживо роману “Софія”.

Для широкого кола читачів.

Охороняється законом про авторське право.

Жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена в будь-якому вигляді без дозволу видавця.

НЕ ЗАЛИШАЙ

Книга 1

Розділ

I

Автобус хвацько долав кілометри, намотуючи на колеса стрібну стрічку асфальту. Стрімко злітали обабіч зелені, ба ні, смарагдові купки дерев і кушів, а небо... небо було не голубим, не блакитним — сапфірово-прозорим, сявав на ньому шмат чистого золота, і не ріденька музичка з динаміків автобуса, а урочистий марш лунав, заповнюючи усе довкола. Утім, лунав він лише для Софії, ой, вибачайте, Софії Андріївни, бо диплом у кишені вимагав і від оточуючих, і від неї самої зовсім іншого ставлення до себе — таж не аби вам хто — лікар, доктор, ескулап і таке інше. Вона й сама дивувалася, як оті два кусінчики вишневого картону, склеєні до купи й пишно іменовані “червоним дипломом” змінили не лише її життя, а й усю внутрішню суть — самій до себе хотілося звертатися на ім’я і по батькові.

А колеса уже ковтали й ковтали шматочки дороги, наближаючи вчорашню випускницю медичного інституту до нового міста, нової роботи, нового життя.

Починалося В о н о — те, задля чого шість років вчилася, збирала, мов бджілка мед, у чарунки своєї пам'яті усе, що могло придатися у майбутній праці, і те, що, як з'ясується згодом, геть ні на що не потрібне. Але хто це знає заздалегідь! Завжди здавалося: ось сьогодні я, нарешті, почую щось таке, що допоможе когось урятувати, і як цього не знатиму — невідь що станеться. І отак щодня. Тому студентське життя, яке якийсь, либонь, ледар назвав безтурботним, безтурботним для Софії зовсім не було. Як бджілка з квіточки на квіточку перепурхувала вона з курсу на курс, з предмету на предмет, з п'ятірки на п'ятірку, легко, без хвостів, які за багатьма її друзями тяглися, мов за добрим павичем. І, як бджілка, випивалася своїм жальцем-язичком у кожного викладача, який видавався їй мудрим, і випивала до останку все, що могла, засипаючи все новими й новими питаннями. Комусь це не дуже подобалося, а інші ладні були годинами і розповідати, і показувати, і вчити, як воно робиться руками, оте “воно” її професії.

І от, надбавши усієї медичної премудрості у свою русяву голівоньку, таку ж гарну, як мудру, прямувала нова зірка радянської медицини до місця заслання... ой, ні... відбування... ой, ні... Ну, скажемо, до місця праці.

Погода сприяла визріванню у золотій кучерявій голівці щоякнайзолотіших та якнайкучерявіших мрій: вона вже бачила чергу під своїм кабінетом, до якого натовпами сунули болящі: “Ой, врятуйте, Софіє Андріївно!”, “Ой, допоможіть, не дайте пропасти!”, а премудра Софія Андріївна у великих квадратних окулярах однією пігулкою, одним заштриком, одним дотиком руки, одним-єдиним добрим словом творила дива: сліпі починали бачити, німі — розмовляти, неплодні — родити, повіям поверталосся перше дівочтво, повсюдно западало благоденствіє. Амінь!

Чомусь у мріях Софія завжди бачила себе в окулярах з товстими скельцями. Оце я розумію, лікар, не сором і на люди вийти! А із дзеркала на неї дивилося створіння геть того поважного диплома не варте: сяючі очі, трохи кирпатенький носик не без ластовиннячка, губки бантиком — ну, нічого такого, аби викликати до себе довіру. Очі у Софії були кольору мор-

ської хвилі. От не блакитні, як у всіх нормальних людей, і не зелені, а якісь отакі посередині між тими й тими, і сяли вони не завжди, а періодично — коли вона дивилася на якесь живе створіння. От гляне, кажімо, на небо, на зорі, на дерева — очі як очі, як у всіх, а досить їй подивитись на людину, ба, навіть на kota чи на собаку, і не зорі — сонце хтось умикає у тих синьо-зелених дивах. Отака аномалія! Тому дивитися хотілось у ті очі всім і безперестанку, що вельми драгувало коханого чоловіка, що впродовж подорожі, шляхетно сопучи, дрімав поруч.

Зараз він видавався Софії єдиним островом сталості посеред усього, що так раптово змінилося у її житті, та ще й гідом у новому місті. Власне, задля зміцнення і возз'єднання молоді сім'ї після трьох років життя нарізно і провадилися усі ті зміни. Бо її “Містер Досконалість”, її сонечко й серденько, уособлення чоловічої мужності, чорнявий красень із княжим іменем Ігор уже три роки докторував у “стольному граді”, де тепер належалося їсти отой лікарський хліб їм обом. “Стольний град” ховався поміж семи гір, як і належалося столиці, вражав новачка своєю красою і особливим шляхетним духом, притаманним тільки отаким старовинним маленьким містечкам.

Тут ніколи не було якоїсь особливої промисловості. Індустріалізація, на щастя, оминула його, не отруїла ані повітря, ані воду. Чисте, красиве, по-домашньому затишне, воно вабило. Софії вже не раз доводилося бувати тут, і коли автобус, весело пофоркуючи, немов кінь, що почув рідну стайню, минув межу міста з виплетеними у старовинний спосіб буквами його назви, вона одразу впізнала руїни старої фортеці на найвищій із семи гір, названій за іменем казкової польської королеви Яною, будівлю колишнього ліцею, де тепер розміщувалося педагогічне училище, собор та костел.

Здавна тут жили ремісники, що взували й одягали довколишній люд. І завжди двоє з десяти його мешканців були студентами: триста літ тому — братської школи, двісті — ліцею, відтак педагогічного інституту, а тепер — медичного та педагогічного училищ.

При згадці про ці “кузні кадрів середньої ланки” Софію починало тихенько нудити: після усіх розкошів студентського життя настає момент розплати — розподіл, і зла його воля призначила місцем роботи Софії не омріяну лікарню, не оте її миле акушерство, яке так умілося і любилося, а зовсім неочікуване, нове й небажане, від думки про яке все в душі переверталось — бути їй викладачем медичного училища, навчати студентів. Розпачливе “Та не хочу я бути вчителькою, я ж лікар!” — з яким, возридавши, звернулася нова ескулапова доня до високого ареопагу, що вершив долі випускників, ефекту не справило, понад те, її закликали до дисципліни, і голова комісії, тупо спрямувавши свій погляд прямисінько у комунізм, проникливо прорік: “Хтось мусить. Якщо не ви, то хто ж?” Геть не розуміючи, за які гріхи їй судилося бути отим “хтосем”, Софія, зітхнувши, змирилась із неминучим і вийшла отримувати вітання однокурсників, позаяк, хоч і вчителькою, а таки ж направили її всього лише за сімдесят кілометрів від рідного Тернополя, а не кудись у Фергану, яка потребувала десяток гінекологів конче жіночої статі у зв’язку “із місцевими національними традиціями”, у Воркуту, де теж були необхідні лікарки вказаної вище статі, та ще й обов’язково неодружені (либонь, також у зв’язку із місцевими традиціями), чи взагалі в якийсь Сіхоте-Алінь.

Отож, сьогодні й мала відбутися знаменна подія — стати перед ясні очі директриси того закладу, і наближалася вона з невідворотністю настання нового навчального року і неминучістю зупинки всього, що рухається.

З того, що рухається, першим зупинився автобус, який, вдавившись останнім літром бензину, раптом почав кашляти, чхати і не реагувати на жодне водієве “Будь здоров!”. Тож, чхнувши наостанок на усе довкола, і зокрема на маршрут і автостанцію, він зупинився трохи не посеред вулиці, розчинив двері, яко щербатого рота, і виплюнув очманілих пасажирів на тротуар навпроти собору.

Від різкого поштовху ясновельможний князь Ігор прокинувся, підвели свої немов на бігуді накручені вії і обдарували

довколишне жіноцтво без огляду на вік і подружнє становище таким млосним поглядом, що половину отого жіноцтва спаралізувало на місці, а іншій відібрало мову щонайменш на добу. Відтак вони звелися на повен зріст, воздвиглись, як пам'ятник нерукотворний над натовпом, що, зачарований отими магнетичними очима вже був готовий співати осанну чи палити на вогнищі — яко князь скажуть. А князь розім'яли ніженьки, що для голівудської кінозірки росли, та випадково українському хлопцеві дісталися, відкрили вустонька і сказали...

Власне, те, що він сказав, ніякісінького значення не мало. Він міг би проказувати абетку чи таблицю множення, його слухали б, не дихаючи, бо вії, очі, погляд, ноги — усе те було нічим порівняно з його голосом. Його голос... Славетний диктор Левітан умер би від заздрощів тієї ж миті, гомерова Сирена утопилася б від сорому за свої недолугі намагання, а три найліпші тенори сучасності обгризли б собі не те що лікті, а фалди фраків. Його голос... Глибокий, оксамитово-шовковий, обіцяюче-обволікаючий, низько-тремтливий, високо-дзвінкий, густо-солодкий, м'яко-заколисуючий, терпко-збуджуючий, твердо-вимогливий за потребою він робив із нещасною жертвою усе, що його власникові заприбанджувалося. Скерує в атаку — і полки ляжуть, що на Куликовім полі, що під Берліном, скерує до молитви — колінкуватимуть негри, папуаси і щоякнайзапекліші атеїсти, а як найде на нього ліричний настрій — рятуйтеся усе, що в спідниці! Та де там рятуйтеся — рятунку немає!

Але цієї миті Ігор на повну потужність того інструменту не вмикав, лише вимовив єдине слово:

— Приїхали!

І кожна жінка в автобусі віком від семи до сімдесяти семи років зрозуміла, що усі ми приїхали, і приїхали назавжди.

Отак п'ять років тому і Софія зрозуміла, що приїхала, і поїде з ним, куди лиш скаже, попри те, що охочих возити і водити золотокошу красуню не бракувало ні до, ні після. Упадальники стрункими рядами виникали усюди, де вона лиш з'являлася, та жоден з них не міг і близько рівнятися до юного князя. Тож, почувши у телефонній трубці лагідно-манливу

хвилю його чарівного голосу, вона негайно погодилася на побачення, на одруження та на маленьку Наталочку в колисці. Та колисати донечку довелося самій, бо не минуло дитині й року, як Ігор закінчив інститут і поїхав у свою княжу столицю, а Софія, скінчивши третій курс іще половину дистанції навчання долала уже не безжурною вільною птахою, а поважною матір'ю родини. І от цим “Приїхали!”, мов Гагарін навідворіт, Ігор розпочав нову сторінку в їхньому житті — окремо від батьків, родини, житті утрюх.

Обминувши пасажирів, що стояли нерушно, мов Лотова жона, під враженням живого грецького божества, яке щойно їм довелося уздріти, Ігор вистрибнув з автобуса на тротуар і простягнув Софії руку, хизуючись власною галантністю і краєчком ока позираючи, яке враження він справляє на провінційну публіку:

— Вітаю у моїй столиці, княгине!

Софія на кшталт англійської королеви виплила з автобуса, немов із карети чи власного літака, і ступила на землю, яка мала їй стати відтепер рідною.

Містечко, головна вулиця якого подібно до добре вгодованого пітона звільна вигинала тіло, оминаючи зелені пагорби, які із значним перебільшенням йменували горами, було із тих, у котрі закохуєшся з першого погляду. Ошатне, шляхетне, виметене й вимите, наче оселя доброї господині, воно стелило свої бруківки під ноги, запрошуючи: “Живи отут! Я тебе любитиму, люби і ти мене!”

Софії закортіло роздивитися ближче, помацати, заледве що не пригорнути старовинні, але дбайливо доглянуті будиночки, від яких так і віяло минулим та позаминулим століттями. Та розглядати архітектурні пам'ятки не на часі, тому подружжя, взявшись за руки, попростувало вуличкою кудись угору, оминаючи могутню будівлю ліцею.

Подолати зоставалося зо дві сотні метрів, але й на цьому короткому шляху Софія тричі вигукувала: “Ой, дивись!” і завмирала то біля міні-замку з балкончиком на розі, то біля будиночків-близнят, геть однаковісінських і таких зворушливих у

своїй кам'яній дружбі, то біля столітнього муру, що оточував ліцей.

Супроти отого муру, що невідь де й закінчувався, стояла будівля геть нічим не примітна. З промовистого погляду Ігоря, а також із вивіски, де білим по червоному було тлумачено, що отут тепер вона і працюватиме, Софія зрозуміла: вони не лише приїхали, але й прийшли.

Поправивши зачіску і осмикнувши спідничку, яка одразу здалася завузькою і закороткою, Софія набрала повні груди повітря, подумки перехрестилася і пірнула під арку з вивіскою.

На подвір'ї люто гарчала вантажна машина, вичмихуючи клуби ядучого диму, довкола неї раду радили троє дядьків божуватого вигляду, а керувала процесом жінка з голосом відтінку незмащеного заліза, вбрана у спідницю і піджак казенно-синього кольору та черевики часів першої світової війни. Її волосся, зібране у класичну “дульку”, відкривало високе і мудре чоло, а кожен волосок лежав, немов солдат за командою “Струнко!”.

Софії закортіло витягнути руки по швах і закрокувати стройовим, та, ледве поборовши ману, вона цілком цивільним, і, на її думку, гідним викладача кроком здолала поріг, пройшла коридором, піднялася сходами на другий поверх, зупинилася під оббитими куленепробивною шкірою дверима з написом “Директор”. Аж тоді зрозуміла, що Ігор уже хвилин п'ять намагається їй втовкмачити, що директор і є отой сіро-синьо-прилизаний ефрейтор на подвір'ї.

Святково-закоханий настрій, навіяний погодою, містом, райдужними планами на майбутнє, почав потихеньку випаровуватись. Звичайно, ще вдома вона отримала від чоловіка вичерпну характеристику всіх своїх майбутніх керівників і знала, що правує закладом стара діва іще военного гарту на прізвисько Камбала, бо одне око на війні й втратила, що характер у неї крутий і дисципліна в училищі ого-го, але такого не сподівалася...

Пролунали чіткі кроки, і в коридорі з'явилася товариш директор. Вона відчинила двері до кабінету, у жодний спосіб

не реагуючи на відвідувачів. За п'ять хвилин крізь двері поскреготіло: “Заходьте!”. Софія увійшла разом із Ігорем, обіруч тримаючи папку з документами і подумки кленучи свій “діловий” стрій, який удома видавався їй таким строгим, гарним і доречним.

У кабінеті, стіни якого стояли струнко, підлога завмерла за командою “Лежати!” паралельно до стелі, навіть свавільний вітер втрачав свої права і не міг похитнути стерильно білі фіранки, що висіли іще стрункіше, як стояли стіни. На ідеально чистому й упорядкованому столі і землетрус, здавалося, не зміг би зрушити жодного папірця. У цій казармі новітня претендентка на звання викладача відчула себе повною нікчемою, та ще й напівголою у своїй білій мереживній блузці, занадто прозорій, і у чорній спідничці, що здавалася тепер безнадійно короткою. А ноги? Ой, лишенько, та навіщо ж ви отакі довгі вирости? Ой, нещасна ж моя годинонько, задля чого ж я взула оті черевички на високих підборах! Минула, може, мить, поки сіро-синій динозавр оглянув нову викладачку, але мить ота здалася їй роком.

Зашелестіли папери, і щось знову поскреготіло:

— Синицька Софія Андріївна?

Поки Софія пошерхлими від хвилювання губами намагалася зартикулювати рота до вимовлення чогось схожого на “Так!”, поскреготіло знову:

— І що ж ви хотіли б у нас викладати?

“А то ти не знаєш!” — подумки зухвало нахамила Софія. Уголос вийшло тільки:

— А-а-а...

— Акушерство та гінекологію. Що ж, у нас є вакансія. Але ви зможете її зайняти лише після року інтернатури за фахом.

“Із задоволенням!” — але це знову подумки, а вголос:

— Гарзд! — ледве видусила Софія Андріївна.

Камбала вже переглядала її документи. Коли справа дійшла до вкладки в диплом з оцінками, погляд її нескляного ока дещо змі'як — не щодня їй траплялися червоні дипломи без жодної четвірки, і ціну їм вона таки знала. Знала й Софія, бо на весь

курс таких дипломів було тільки два — у неї та Гані Горбоніс, на 450 випускників. Висока була йому ціна, бо здобувалися ті п'ятірки лише власною головою, власним розумом, власними знаннями. Ані тата-професора, ані мами-доцента жодна з них не мала, от і поїхали вони обидві, такі премудрі, зі своїми червоними дипломами піднімати медицину в районних центрах.

Тут до розмови втрутився Ігор, і хоч скористався він лише половиною обертонів свого баритону, сталося диво-дивовижне: солдат у спідниці, брила криги, залізобетонний мур заговорив раптом людським голосом:

— Вітаю й вас, Ігоре Омеляновичу, з випускницею. Тепер будете працювати разом. Бажаю успіхів!

Останні слова були призначені і їй, Софії, тому відтінок скреготіння у них відчувався, але погляд, яким обдарувала її чоловіка оця сіра миша, оцей заскнілий у дівочтві крокодил у мештах, говорив сам за себе. Уже було й не упізнати, котре око несправжнє — так світилися обидва. “Прости мені, Господи, гріх насміхатися із людського каліцтва! — дорікнула собі Софія. — Але Ігор, Ігор! За шістдесят бабулі, а він... Ото фрукт!”

Щаслива вже від того, що праця під керівництвом такої шефіні відкладається принаймні на рік, від того, що аудієнція відбулася, все обійшлося бодай без зауважень щодо її одягу, повна почуття виконаного обов'язку та гідно витриманого випробування, яке з такою ж силою охоплювало її лише після відвідин дантиста, Софія попрощалася і вийшла з кабінету. Відчуття повного щастя затьмарювала лише необхідність замельдуватися іще й у кабінеті головного лікаря. Налаштувавши себе на іще одну зустріч з людиноподібною потворою, бо інших, либонь, у начальницьких кабінетах не тримають, Софія уже самотужки, без чоловіка, дісталася знайомої з часів студентської практики лікарні і на диво швидко, без усякої черги, зайшла до головного лікаря.

Зустрів її невисокий, кругленький, та як на те дивовижно зграбний і рухливий чоловік, миттю вихопив з рук папери, проглянув і гукнув секретарці, щоб оформила Синицьку Со-

фію Андріївну в інтернатуру з акушерства та гінекології, сів, уважно подивився на неї і мовив:

— Ну то як, тепер ми лікар-інтерн? Класифікацію лікарів знаєте?

Поки Софія гарячково порпалася у пам'яті, сподіваючись віднайти щось таке у свіжих їще знаннях із соціальної гігієни та організації охорони здоров'я, він швиденько випалив:

— Ага, не знаєте, не знаєте, а ще з червоним дипломом! Так от, лікарі класифікуються на на 4 категорії: а, б, в і г. А (він перейшов на російську) — это а-быкновенные врачи, б — это врачи-женщины, в — это военные врачи, а г — это врачи-интерны!

Захлинаючись сміхом і підморгуючи розгубленій Софії, яка ні в тих, ні в сих второпувала, за що ж її отак раптово віднесено аж до двох категорій — «б», та ще й, з дозволу сказати, «г», кругленький чоловічок катався по кабінету, страшенно собі подобаючись і гадаючи, що так само він подобається й іншим.

Домовившись, що свій перший робочий день Софія розпочне завтра, вона попростувала вулицею до училища, де мав її чекати Ігор.

Сонце хилилось з полудня, і зграбні модельні черевички уже видавались обценьками на високих підборах, хотілося уже й обіду, і відпочинку, а ще більш — захватись під тепле чоловіче крило і забути про усі небезпеки, що чекали сьогодні на неї і ще очікуватимуть завтра.

А поки що на неї чекав лише Ігор.

— Ну, як наші справи, любий лікарю? Сподобався тобі головний?

— Та вже краще, ніж директриса. Ігорку, вмираю з голоду. Як не нагодуеш мене у найближчі півгодини, ризикуеш стати молодим удівцем!

— Які проблеми, міледі? Нас чекають у ресторані, обід замовлено, оркестр грає марш.

Коли вони підійшли до закладу громадського харчування, який, трохи піднапруживши уяву, можна було вважати ресто-

раном. Оркестр, щоправда, не грав, але офіціантка підлетіла до столика миттю, і, вигнувши стан, який був звабливим років двадцять тому, зобразила на обличчі, незвичному до усмішки, гримасу, яка мала б символізувати найвищий ступінь приязні, і промуркотіла:

— Ігорю Омеляновичу, як давно ви у нас не були, тижнів два, напевно. Вам те саме, що завжди? А вашій дамі також, як завжди?

Ігор видивився на бабище, що не в міру розбалакалося, так, що якби поглядом можна було б убити, тітоньку вже несли б на цвинтар. Софія, якій належалося зазнати шоку, не подала вигляду, що не все гаразд, і ствердно кивнула:

— Так, усе, що завжди.

На столі миттю з'явилася пляшка горілки, шампанське і відповідні наїдки. Так, якщо отак завжди, то не дивно, що ми з Наталочкою три роки жили на мою стипендію, майнуло краєм. Ситуація вимагала реакції у вигляді негайного скандалу, побиття тарілок, або принаймні писка чоловікові, але украй змучена Софія зважила за краще не робити із приїзду законної дружини вистави для цілого міста, стиснула серденько у жменьку і вирішила, як Скарлет “Про це я подумаю завтра”. Взяла до рук виделку і удала нетямущу.

Ігор позирав то на неї, то на офіціанток, що, зібравшись купкою, напевно, пояснювали своїй колезі, яку неприпустиму в їхній професії річ вона утнула — здала звички постійного відвідувача дружині! — і, втішений, що гроза нібито оминула, усмак узявся до обіду, віддаючи належне наїдкам і напоям. Усю пляшку шампанського Софія, звичайно ж, не подужала, але в голові приємно загуло, і вона вже почувалася на силі жити знову.

З ресторану вони вийшли, коли перші зорі скропили небо, і якась особлива тиша облягла місто.

— Ходімо додому, зайчику! — ніжно промуркотів Ігор і, підтримуючи під руку свою дорогу половину, що трималася на ногах не зовсім певно, почасти через події дня, почасти через бульбашки у келиху, повів її ледь освітленою вулицею кудись угору.